

Український Понір

THE UKRAINIAN PIONEER

ВАЖКИМ ТРУДОМ—ПРОЙДЕННЯМ ТЕРНИСТОГО ШЛЯХУ
ЗАСЛУЖИВ СОБІ НЕВМЕРУЩУ СЛАВУ

1856

1956

* 1856 Іван Франко † 1916

УКРАЇНА — МОЯ ЛЮБОВ

Вона так гарна, сяє так
Святою, чистою красою,
І на лиці ярде знак
Любови, щирости, спокою.

Вона так гарна, а проте
Так нещаслива, стільки лиха
Знесла, що «вилить лихо те
В кождіській пісні стиха.

Її пізнавши, чи ж я міг
Не полюбить її сердечно,
Не відректися власних втіх,
Щоб їй віддатись доконечно?

А полюбивши, чи ж би міг
Я божую її вподобу
Згубити з серця, мимо всіх
Терпінь і горя аж до пробу?

І чи ж перечиться любов
Тій другій і святій любові
До всіх, що лють свій піт і кров
До всіх, котрих гнетуть окови?

Ні, хто не любить всіх братів,
Як сонце Боже, всіх зарівно,
Той щиро полюбить не вмів
Тебе, кохана Вкраїно!

23. червня 1880.

ЦІНА—25ц.

ДО НАШИХ ШАНОВНИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ І ЧИТАЧІВ !

Особиста розмова Редактора з Читачами

Не сумніваємося в тім, що наші Шановні Передплатники і Читачі вичитавши в попереднім числі (4-ім) вістку про те, що я покинув працю у Лекомб та перейшов на постійний побут до Едмонтону, щоб улегшити видавання журналу точніше ніж це було можливим з Лекомб, раділи з такої постанови й очевидно, надіялися, що журнал вже зможе виходити постійно що-місяця, як це було в намірі, коли видавництво започатковувалось. Про такі надії в Читачів знаємо з їхніх листів і, також з усних висловів людей з якими доводиться зустрічатися.

Не меншу надію на кращі можливості видавання правильно журналу з переходом до Едмонтону покладав і редактор й радів тим, що остаточно зможе віддати весь час на допильнування точного видавання журналу а тимсамим й кращої можливості його розбудови, що й було задушевною мрією редактора-видавця коли приступав до залочаткування цього видавництва.

Розвіяні мрії та перечеркнені пляни

Але інша річ мріяти й плянувати, а інша річ переводити мрії і пляни в життя...

Ще я не встиг добре віддихнути по випуску 4-го числа в місяці вересні м. р. почав підготовляти наступне число (5-те), як справа взяла зовсім інший, несподіваний оборот, іменно: В друкарні едмонтонських "Українських Вістей" сквітувався лінотипщик, якого на скору руку не мож було ніким заступити, і Управа того Видавництва попросила мене заступити опорожнене місце бодай до того часу поки не підшукають іншого лінотипщика. Не виходило відмовляти своєї помочі Видавництву "У.В." прямо хочби вже тому, що "Український Піонер" видавався на їх машинах і за цю вигоду вже з самої чемности треба було послужити у потребі з вдячності за вигоду зроблену цьому журналові.

Прийнявши працю в друкарні "Українських Вістей", я навіть уявляв собі кращі можливості до видавання журналу, припускаючи, що полпри запевнений зарібок на своє й моєї родини життя, легше буде покривати кошти видавання журналу, який, правду кажучи, ще ніяк не має стільки прибутків, щоб до нього не треба докладати гроша з власної кишені.

Коротко-триваюча радість

Але моя уява про кращі можливості видавання правильніше журналу таки не здійснилася, а можливість не то, щоб покращала, а прямо потірилася. В друкарні поза вісімгодинний день праці часто треба робити надвишку (овертайм), внаслідок чого ніяк не

доставало часу на редагування й набирання до друку журналу без крихітки відпочинку для очей по щоденній праці.

Дні у службі минали скоро і, чим їх більше минало, тим більше бралась голови морока, що мені далі робити з журналом? Я почав захитуватись у вірі в можливість держатися на службі, а рівночасно й видавати журнал. Лишалось для мене до вибору: або звільнити себе від праці в друкарні "У. В.", і продовжувати видавання "У.П." що-місяця або остаточно погодитися з судьбою, і хоч-не-хоч, видавництво журналу зліквідувати та держатись праці й запевненого зарібку. Для мене, особисто, добровільне зліквідування журналу було б найкращою розв'язкою справи. Не вийшовшої людям передплати на журнал нема в мене на руках навіть цілої пів сотки доларів включно з деякими нерозмінними ще досі поштовими грошевими переказами. Звернути їх людям, а над журналом поставити раз на все хрестик, було б, як сказано, найкращою розв'язкою в такій ситуації, бо покінчив би з грижою про дальшу долю журналу, звільнив би себе від напружування сил, очей і енергії, сказав би собі, і всім і вся, що "встоятись не було сил" і,—подався б до тих, що кажуть—"моя хата з краю"! . . .

А тимчасом люди питають: "що сталося з журналом, що його не одержують", на які то питання я й сам не знав що їм відповідати.

Пишуть деякі зі здогадами, що журнал вже "напевно перестав виходити", кажуть, що шкода, що "не міг вдержатися на ногах", а немало добрих приятелів дораджують видавати хочби й рідше ніж що-місяця, бодай кварталником, але не переривати нитки його життя, бо як висловлюються—"такого журналу нам треба".

І от, передумуючи справу "зі всіх боків", як би справі зарадити, аби "і вовк був ситий і коза ціла", й розраховуючи вільні години поза своєю щоденною працею, і скільки треба часу на видавання журналу кварталником, я й постановив перемінити журнал на кварталник, себто—видавати його що-три місяці і продовжувати його життя далі.

З вірою в можливість видавання журналу кварталником поза своєю працею в службі та надією, що люди доброї волі, які бажають продовжування тієї праці якої піднялося це видавництво, піддержать журнал як передплатами так і пресовим фондом, за що будемо їм вдячні, з відновленням журналу шлемо всім Читачам наш ширий привіт!

За Видавництво "У.П."
Тома Томашевський

ІВАН ФРАНКО

Мабуть нема письменного Українця, щоб не чув про Івана Франка та не читав його творів. З-під його безперестанної праці пером виходили драми, поезії, оповідання і наукові розвідки. В поезіях своїх він малював долю свого народу і кликав до боротьби з темнотою.

Його поезії закривали серця народу до невсипущої боротьби з темнотою. Його твори — це світочі на українсько-літературному полі, які мають признання як від своїх так і чужих.

Народився Іван Франко в селі Нагуєвичі, повіту Дрогобич 15. серпня, 1856 року (вісім років по скасуванні в Австрії панщини—1848 р.). Батько його, Яків Франко, був німецького походження, подружений з українкою з дому Кульчицьких. Був він середньо-заможним господарем, і сільським ковалем в Нагуєвичах. Крім Івана, який був найстаршим з їхніх дітей, було ще двох молодших братів Івана—Захарій і Онуфрій та одна донька, яка померла в дитячій віці.

Коли малий Івась підріс до шкільного віку (6 років) в селі Нагуєвичі не було ще тоді школи. Отже батьки віддали його до вуйка по матері — Павла Кульчицького в поблизькім селі Ясениці, де була вже школа і там в двох роках Франко підучився української, польської й німецької мов та письма.

По двох роках після батько Івана далі в школу, цим разом до німецької школи в Дрогобичі, що була під зарядом ОО. Василіян, де Іван Франко був відзначаючим школярем, з чого батько дуже радів та бажав дати йому освіту у вищих школах. Не менше радів і малий Івась. Та не довго. Коли малому Івасеві було ще несповна дев'ять років, батько його помер (1865 р.).

Щоби рятувати частинно задовжене господарство перед загрозою втрати, матір Івана вийшла вдруге заміж за Гриня Гаврилика з села Ясениці, людину кришталевого характеру, який зацікавився своїм пасербом як рідною дитиною і дуже радо та щиро помагав йому кінчити шкільну освіту, яку переходив Франко з великими успіхами так в середніх школах, як і на університетських студіях.

Хто був Іван Франко, як він жив та трудився для свого народу, дозволимо собі передати тут деякі уривки з промови галицького письменника-журналіста Михайла Яцкова, яку він виголосив на Січовім Святі в Бережанах, що відбулось там в 1913 р., в якім то році український нарід Галичини й Буковини обходив ювілей 40-літньої літературної та громадської праці Івана Франка. (Передруковуємо її з календаря "Зоря" що вийшов був на рік 1917-ий в Мондері, Алберта, за старанням і під редакцією теперішнього видавця "Українського Піонера").

* * *

"На світі є дві породи людей. Одна порода каже: "Хай всі пропадуть, лиш аби мені було добре".

Перша порода живе, старається для себе і вмирає, тай люди про такого чоловіка з такої породи кажуть: "Був, жив, вмер, тай засунулося за ним". А про чоловіка другої породи кажуть: "Шкода його, нам пусто без нього." Тай все згадують його, учать молоде покоління шанувати його память і кажуть: "Він не вмер, він живе, тай буде жити між нами."

І тим чоловік довше по смерті живе, чим більше пожиточного і кращого зробив з-за життя. Отже самолюб з першої породи людей — вмирає, коли спрячуть його тіло з хати. . . а посвята у людини другої породи—це життя і безсмертність.

Кожний чоловік має якийсь дар, але не кожний обертає його на добро, пожиток, красу і безсмертність своєї душі. Маєток—це річ набута; талант, духовна сила—це дар вроджений. Багач побивається, щоб зі свого маєтку мати пожиток тільки для себе, а чоловік свідомий своїх вроджених дарів, старається розвивати їх для добра і пожитку людей, для ідеї правди і волі, для користи людства і безсмертної краси. Чим з більшим даром, чим з кращим талантом приходить чоловік на світ, тим більший його труд, тим твердше для нього життя, тим більше він терпить. Така вже віковична правда у світовім порядку, що всьо мусить бути зрівноважене; за світлом іде тїнь, а побіч дару з Божої ласки поступають злидні, недоля і нужда.

Найвищий дар для народу—це поет. Хто в Україні був найдостойніший того імені?—Шевченко. Хто тоді за весь український нарід найбільш терпів? — Шевченко. Хто у нас по Шевченку достойно зайняв місце? — Іван Франко. Хто найбільше боровся за правду і свободу поневоленого 40-мільйонного українського народу, хто найбільше терпів?—Іван Франко.

Пригляньмося ближче, хто він, що зробив і за що терпів?

Пани родяться з панів, володарі світа з володарів, а великани духа з простого народу.

Христос родився в убогій стаєнці і, за те, що поважився зрівнати всі стани—потерпів на хресті.

Шевченко прийшов на світ з кріпацької рідні; невидюща, темна від уродження мати дала світло цілій Україні. Шевченко за те що співав про долю закріпощеного народу, потерпів десять літ тюрми і салдатської неволі.

Франко прийшов на світ з бідних хлопів, з батька коваля.

Які часи були тоді у нас на Русі-Україні? Були це часи по панщині.

Непроглядна темрява висіла над нашою вітчизною. Нарід замучений кріпацтвом, тривав у чорній задумі й не пробудженім сні. Пани заграбили ліси і пасовиска, володарі про нього дбали стільки лише, щоб було з кого здерти податок і жовніра — мясо для неприємательських канонів. Рідні сини відцуралися від свого народу, ішли до поляків та москалів, а горстка тих, що остали при своїх, завели сварку про йорчики і йори та трираменні хрести. А потім прийшов голод, холера і червінка. Плач, зойк і стогін лунали по всій Русі-Україні. Слухлий від голоду, темний в неволі народ снувався як армія тіней і мар, а слухала його лиш тверда, чорна земля та оловяне сине небо.

Серед тієї темряви, нужди і горя — зачали родитися молоді духи: Павлик і Франко, а в закордонній Україні їх старий товариш—Михайло Драгоманів.

Драгоманів як бистроумний учений, Павлик як людина, характер, Франко, як розмахова, поетична сила. Живо розглянулися ті три молоді духи по науці, по всесвітній історії, по культурі інших народів і впав новий могучий поклик: іти в народ, пізнати його душу, його біль і вибороти для нього свободу і правду! За цим покликом рушилася тодішня найчільніша молодь Блискавиця продерла український небосклон. На ту блискавицю остовпіли володарі, стуманіла власть, затремтіли галицькі прокураторії, староства, збовваніло правительство і збудилися темні сили, які спали дотепер вигідно при ситих жолобах . . . "Це соціалізм, бунт, замах на царів, на богів і на всяку власть", — закричали всі в один юнісон. І власть розпустила своїх гін-

чих псів і зачалася скажена нагінка: з тюрмами, протоколами, судами, вироками, викиданням з амвон, а до тих гінчих псів властей прилучилися ще й свої сліпі, твердолобі братчики "наші люди", австро-руські патріоти. Кільканадцять років тривали ті невинні гонення, видалювання молоді зі шкіл, поліційні дозори, ревізії по домах, арештування, шупаси, — і за що? За науку, за свободу, за світло, за правду для поневоленого українського народу. По п'ять, по вісім місяців неволи галицька темна прокураторія Франка по тюрмах, а решту місяців влазила в його наукову працю, конфіскувала її, параліжувала. Дива діялися в тодішніх часах. Один з товаришів Франка, б. редактор, Іван Белей, оповідав, як то в тюрмі Франко занедужав на тиф. Тюремний лікар не робив надії на його выздоровлення. В гарячці серед студени, в одній сорочці босого і простоволосого вели Франка студеним, камінним коридаром до переслухання. І за що? За правду, за волю, за світло для поневоленого українського народу.

А коли Франка випускали на світ, то що чекало його? Тяжкий труд в кровавім поті чола, поліційний дозір, ненависть від своїх і чужих, нерозуміння його ідеї, голод і холод та велика нужда. Темні брати тодішньої нашої інтелігенції кололи його на кожному кроці, що він при своїх великих здібностях не має суспільного становища. Франко перейшов якнайперший гімназію й університет, кинувся до Відня і при дуже тяжких умовах зложив світло докторат, під найбільшим славістом проф. Ягічом. Потім старався о місце професора української літератури на львівськім університеті. Навіть чільні поляки, що знали наукові праці Франка приставали на це—не допустили таки свої . . . "Як же Франко може бути професором університету, та ж він—казали — ходить у подертому сурдугі". Так Франкові, найбільшому українському поетові, ученому й учителеві свого народу, не здійснилась навіть одробина мрії, яку осягали його ученики. А всім тим ученикам далеко до Франка, як звідси до зізд. І так минали літа труда і горя, що найкращі літа, бо молоді. Залізо і камінь не видержали б стільки, що видержав і витерпів цей великанський дух. В таких обставинах не тяжко було тисячу разів зломитися, зневіритися у всьо, покинути працю для свого народу і попасти в чорну розпуку. Тимчасом ідейна основа Івана Франка остала чиста як слюза і непохитна як скеля. При величезнім геніяльнім таланті здобув той чоловік небувале у нас досі від історичних часів знання і не писав, а просто сипав як з рога обильности свої твори, поставив нашу науку і літературу на небувалій досі світовій висоті, виповнив всі недостачі, сам один вивторив те, над чим у інших народів трудяться довгими роками цілі академії.

Франко творить в історії розвою України

суцільний, сильний тип. З живим темпераментом, обдарований бистрим умом, брав все участь в українському життє, держав на його живчиха свою руку, провадив все найпоступовіший напрям, був далекий від всяких хитких надій, не спочивав, лиш виучував нині, що на завтра і за рік буде треба, знав життя народа наскрізь і вказував просту, ясну дорогу вперед в своїх наукових і поетичних творах. Це тип духового речника і найбільшого провідника українського народа, який мав глибоку свідомість своєї цілі і завдання і вистояв на тим достойним становищі і зміг сам отверто і сміло відповідати за свій кожний крок.

Поставив Франко, цей велетень духа перед собою був цілє в його поемі "Каменярі" і витривав на тій дорозі як герой, пів-бог у старинних греків. А та дорога, яку виткнув він перед собою зовсім не приманлива, а тяжка і страждальна:

"І кожний з нас то знав, що слави нам не буде,
Ні памяти в людей за цей кровавий труд,
Що аж тоді підуть по цій дорозі люди,
Як ми пробем її та прорівняєм всюди,
Як наші кости тут під нею зогниють.

І всі ми вірили, що своїми руками
Розібемо скалу, роздробимо граніт,
Що кровю власною і власними кістками
Твердий вторуємо гостинець і за нами
Прийде нове життя, добро нове у світ."

В цій поемі аж бе нова, жива, небувала у нас досі ідея освідомлення робучих мас і прямування спільними силами до здобуття свободи і правди для будучих поколінь.

Далі в своїх оповіданнях і повістях розвиває перед нами Франко страшні картини горя і нужди з життя робітників та рільників, визиск всяких промисловців, нужду темних, безрадних хлопів, а слово його просто видирається з душі як кровава блискавиця о пімсту до неба за кривду бідного люду.

У великій поемі "Панські жарти" співає нам Франко долю народа за панщизняних часів. Здається, що видиш, як діти бавляться в "покладанку". Одно ховає голову другому в подолок, третє ударає по спині, а батько з гирким усміхом згадав панщину і зачинає своє оповідання:

Жартуйте дітоньки, Бог з вами,
Вам нині вільно жартувать.
Та як ми жили під панами,
Тоді жартовано з нами,
Так, що не дай бог споминать.

Далі вглядає він в скарбницю народних серед якого сам Франко стільки пережив і натерпівся.

Далі вглядає він в в скарбницю народних пісень і висновує перед нами образ жіночої

неволі, яка завелася серед поневоленого народа від історичних часів, далі представляє нам жіноцтва з інтелігентного пролетаріату в бюровім ярмі та серед невеликоміської торгівлі розпустом, то знова на струнах своєї поезії переспівує тугу за рідною Україною дівчини, емігрантки з Бразилії, яка пише лист до сусідів в Галичині. В новіших часах попадає його око на таке маленьке, незамітне місце в староруських літописях, як "Жени рускія розпалкаша" і він іде за далеким гомоном тих слів літописця з перед віків.

"Де не лилися ви в нашій бувальщині,
Де, в які дні, в які ночі,
Чи в половечині, чи в князівській удалщині,
Чи то в козаччині, лядщині, ханщині, панщині,
Рідні сльози жіночі?

Скільки сердець розривалось, ридаючи,
Скільки звчали страждання!
А як же мало таких, що міцніли складаючи
Слово до слова, в безсмертніх піснях виливаючи
Тисячолітні ридання!

Слухаю, сестри, тих ваших пісень сумовитих,
Слухаю й стиха міркую:
Скільки сердець тут розбитих, могил тут роз-
ритих,

Жалощів скільки неситих, сліз вишло пролитих
На одну пісню таку" . . .

В заверусі літ, серед труду, горя і злиднів природним порядком з душі Франка добувався не раз спів важкого смутку:

"Осінний вітре, що могучим стоном
Над лісом стогнеш, мов над сином мати,
Що хмари люто гониш небосклоном,
Мов хочеш зиму, сон і смерть прогнати.

Що у щілинах диким віеш тоном
І рвеш солому із сільської хати,
Зівяле листя гоном — перегоном
По полю котиш — вітре мій крилатий!

Я довго, пильно слухав стону твого,
І знаю, чом так стогнеш ти і плачеш:
Тобі жаль сонця, цвіту, дня літнього!
О, вітре, брате! Як мене побачиш
Старим, зівялим, чи й по мні заплачеш,
Чи гнівно слід буття завієш мого?

Цілу низку поезій Франка мож би навести в яких він висказує свій біль дивлячись на нужду й терпіння свого народа — ті поеми неволі боротьбою за кращу долю.

У Богдана сльози в оці,
Та вогонь в душі, в словах:
Згинем, браття, або вгору
Піднесем свободи стяг!

Згинуть — нам одна дорога, чи
В кайданах, чи в війні;
Хто ненавидить кайдани —
Тому війни не страшні.

Помер Іван Франко 28. травня, 1916 року, проживши неповних 60 років, але хто бачив світліну з нього зняту в останніх роках його життя, не повірив би, що він сягав неповних 60 років життя. Часті переслідування його властями, тюремні мури у яких доводилось йому мучитись в його молодшім віці, і той глум над ним таки "своїх братчиків" лишили глибокі сліди та підкосили його здоров'я так, що він виглядав на яких 90 років стариком.

Вістка про його смерть була найбільш пригноблюючою для українського народу, тим більше, що помер він в часі першої світової війни, коли наш нарід був розкинений на різних воєнних фронтах, не мав навіть змоги віддати Покійному належної останньої прислуги.

Особливо дуже прикре й пригноблююче враження зробила вістка про його смерть на канадійських українців, бо ввиду війни між Австрією а Великою Британією, всяка зв'язь з Рідним Краєм була перервана внаслідок чого наш нарід з Канади не міг бодай телеграмою виразити своє співчуття та зложити вінок над його домовиною. Про його смерть довідалися канадійські українці із деяким опізненням з української преси зі Злучених Держав, що ще не були тоді у війні з Німеччиною і Австрією, і комунікація між тими краями ще була нормальна.

З глибоким жалем відчули канадійські українці втрату цього великого вчителя, на літературі якого вони вчилися й виховувалися будучи в Старім Краю та її високо доцінювали. З неї вони заціплювали в собі національно-політичну свідомість, поступові й демократичні ідеї та любов до свого народу, що все це разом зливалось у бажання бачити, щоб наш нарід на Рідних Землях був сам собі господарем, подібно як інші культурні народи світу.

Було в тих часах,—коли помер Іван Франко — багато в Канаді людей з-поміж першої імміграції, які були членами або прихильниками колишньої Радикальної Партії в Старім Краю, якої основниками були Драгоманів, Франко, Павлик, Терлецький та їхні однопумці, яка то партія поставила була в свою основу завдання поширювати масовий суспільно-політичний рух, в ряди якої ставала найпердовіша частина селянства, та молодь середніх шкіл. Були між цєю початковою імміграцією в Канаді й такі, що зналися з І. Франком особисто або бачили його принагідно на вічах. Та найбільш, коли не вся свідоміша частина давніших іммігрантів, знала його з літературної праці, що залюбки читала його книжечки та його писання в часописах і журналах, зокрема у "Літературно-Науковім Вістнику", до якого Франко постійно писав за свого життя.

Ставши своїми ногами на канадійську вільну землю з широкою свободою слова й думки, — де їх не переслідувала польська влада, і не ходила за ними вслід жандармерія, ці люди кинулись в Канаді до громадської праці; започатковували освітньо-культурний рух—починаючи перше організуванням тут читалень, далі стараючись про започаткування для нашого народу учительських семінарій для виховання наших учителів, щоб мати тут своїх провідників між народом в організуванні освітньо-культурних, економічних, політичних й інших ділянок на нашій народній ниві. Ділянок, що сьогодні досягли того гарного розквіту, з якого ми радіємо та почувуємось гордимими з наших успіхів.

Бо, не будь Івана Франка, на якого науці виховувався український нарід, не помилилося, коли скажемо, що без тої науки заледве чи наш нарід піднісся б був на той освітньо-культурний рівень, на якому сьогодні знаходиться.

Як високо доцінював наш нарід свого вчителя, Івана Франка, слід згадати б, що колись серед українських громад в Канаді було немало під його патроном освітніх товариств, Народних Домів, драматичних гуртків, що прославляли його ім'я називаючи їх "ім. Івана Франка". Гуртувались у них наші люди, як одна родина; без різниці якого хто був віроісповідання, або політичних поглядів. Не було упередження одних до других, коли хтось з членів тих організацій ходив до такої або такої церкви, або належав "до іншої партії"... Члени почували себе браттями й сестрами одної крові; дітьми одної матері—України.

Але чим більше почали проріджуватися ряди старших піонірів в Канаді, тим чомусь рік за роком почала губитись пам'ять про Івана Франка. Мало де сьогодні чується про які наші народні установи під його патроном—"ім. Івана Франка", і рідко де в роковини його смерті влаштовує наш нарід Академії в його честь, щоб не переривалась історична нитка пам'яті про нього. Лише, оскільки нам відомо, влаштовує такі Академії рік-річно Український Народний Дім у Торонті, найстарша українська інституція в тому місті, якої основниками були піоніри, що виховувалися в Старім Краю на літературі Івана Франка й передають ту науку та познайомлюють з його ідеями молодші покоління й клоняють низько голови перед постаттю Великого Сина українського народу, що своєю наукою освічував шлях до кращої мабутності своєму народові.

* * *

Та прийшло 100-ліття від народження Великого Каменяра, і український нарід, як на рідних землях, так і всюди де кинула його мачуха-недоля, відчув на собі довг вдячності Каменяреві за великий вклад в нашу культуру й урочисто святкує ювілей з приводу його на-

родження й вшановує пам'ять сорок-річчя від його смерті, засвідчуючи цим своє признання великих заслуг Каменяреві над піднесенням нашого народу на вищий щабель життєвої драбини.

Святкуючи цей ювілей, побажаним є, щоб наш нарід прирік собі вшановувати пам'ять про Івана Франка що-року, як це ввійшло в нашу традицію вшановування пам'яті про Тараса Шевченка. Бо, як свого часу академик (покійний вже) проф. Михайло Возняк писав:

“Одною із наших історичних хиб, з якої ми мусимо вже раз висвободитися, є забування на це, що зробили передові чи визначніші одиниці нашої вітчизни. Через таке забування загублюється історична нитка творчого процесу життя, через таке забування користає нове покоління далеко не з усього спадщини, яку зіставили нам наші предки, через таке забування затрачується зв'язь межи поколіннями.

“Тим сильніше встоїться дерево перед найбільшими тучами та заверухами, чим густіше, грубіше та глибше його коріння запуснене в землю. Таким корінням для народу є національне самопізнання, національне самоозначення, національна свідомість. І знову до зросту, поглиблення і поширення національної свідомости причинюється значно шанування пам'яті славних історично-культурних діячів, справедлива оцінка їх доробку та вкладу в нашу національну культуру та в зв'язи з тим належна подяка за це, що свої сили, майно, життя своє принесли в жертві для здобуття кращої долі своїм потомкам.”

Найвищим ідеалом Івана Франка було: любити правду, жити й боротися за правду. Краще не зможемо вшановувати пам'яті про нього, як бути вірними тим ідеям і його науці та передаватимемо їх грядучим поколінням!

КІЛЬКА ДАТ З ЖИТТЯ ІВАНА ФРАНКА

15. серпня 1856 року народився Іван Франко в селі Нагуєвичях, Дрогобицького повіту.

1875 р. склав іспит зрілості з відзначенням в Дрогобицькій гімназії.

1875 р. записався у Львівський університет.

1877 р. — перше ув'язнення Франка.

1880 р. — друге ув'язнення в Коломиї. Відгомонам його страшних переживань в тюрмі є оповідання “На дні”.

1885. і 1886 рр. був поет двічі в Києві, що й було причиною його поновного ув'язнення.

1892 р. виїхав І. Франко до Відня для закінчення своїх студій.

1895 р. провів Франко у Львівському університеті табілітаційний виклад на тему: “Наймичка” Т. Шевченка.

(Продовження на стор. 6-й)

Іван Франко

ПРОЛЬОГ

Народе мій, замучений, розбитий,
Мов паралітик той на роздоріжжю,
Людським призірством, ніби струпом вкритий!

Твоїм будучим душу я тривожу,
Від сорому, який нащадків пізніх
Палитиме, заснути я не можу.

Невже тобі на таблицях залізних
Записано в сусідів бути гноєм,
Тяглом у поїздах їх бистроїздних?

Невже повік уділом буде твоїм
Укрита злість, облудлива покірність
Усякому, хто зрадою й розбоем

Тебе скував і запряг на вірність?
Невже тобі лиш не судилось діло,
Щоб виявило твоїх сил безмірність?

Невже задармо тільки серць горіло
До тебе найсвятішою любовю,
Тобі офіруючи душу й тіло?

Задармо край твій весь политий кровю
Твоїх борців? Йому вже не пишаться
У красоті, свободі і здоровю?

Задармо в слові твому іскряться
І сила й м'яккість, дотеп і потуга,
І все, чим може вгору дух піднятися?

Задармо в пісні твоїй ллється туга,
І сміх дзвінкий, і жалощі кохання,
Надій і втіхи світляная смуга?

О, ні! Не самі сльози і зідхання
Тобі судилось! Вірю в силу духа
І в день воскресний твого повстання.

О, якби хвилю вдать, що слова слуха,
І слово вдать, що в хвилю ту блаженну
Вздоровлює й огнем живущим буха!

О, якби пісню вдать палку, вітхненну,
Що мільйони порива з собою,
Окрилює, веде на путь спасенну!

Якби! . . . Та нам, знесиленим журбою,
Роздертим сумнівами, битим стидом,—
Не нам тебе провадити до бою!

Та прийде час, і ти огнистим видом
Засяєш у народів вольних колі,
Труснеш Кавказ, вперешся Бескидом,

Покотиш Чорним морем гомін волі
І глянеш, як хазяїн домовитий,
По своїй хаті і по своїм полі.

Прийми ж цей спів, хоч тугою повитий,
Та повний віри; хоч гіркий, та вільний;
Твоїй будучині задаток слізьми злитий,

Твоєю генію мій скромний дар весільний.

Д. 20. липня 1905.

Іван ФРАНКО

СТРОФИ

Пурпуром сонечко сходить,
Пурпуром криється в морю;
Так будь і ти все спокійний
В щастю і в горю.

Мужню силу хоч похилить горе,
Та не зломить, в підлість не поверне;
Так і свічку хоч схили до долу,
Свого світла вниз вона не зверне.

Обрубане дерево знов зеленіє,
І місяць із серпа знов повний стає;
Се бачучи, чесні, не тратьте надії,
Хоч доля гнівная вас гонить і бе.

Не цурається правди мудрець,
Хоч вона й з уст дитинячих буде,—
Так як в ніч, коли сонце зайшло,
Каганця не цураються люди.

Добру науку приймай,
Хоч її від простого чуєш;
Злої ж на ум не бери,
Хоч би святий говорив.

Хто має мудрість, а з неї
Ближнім не хоче вділити,
Той має скарб многоцінний,
В міх шкуратяний зашитий.

Мудрість захована,
Золото в скритку —
Однаковісінько
Суть без пожитку.

Дурний, хто, помилок лякаючись,
Не сміє братися до діла,—
Так як би я не їв, лякаючись,
Щоб кришка в голосницю не влетіла.

Не пливе супроти вітру
Запах цвітів і кадила, —
Але йде по всіх усюдах
Добра слава, добрі діла.

Навіть той, хто в призначення вірить,
Все трудитися мусить постійно:
Адже ж бачиш і сам, що без труду
Не горить і сухеє поліно.

Не звикай утертими стежками
Йти за другим сліпо, як у дим,
Бо як стануть пастухи вовками,
Треба вівцям пастися й самим.

Бережи маєток про чорну годину,
Та віддай маєток за вірну дружину;
А себе довічно бережи без впливу,
Та віддай майно і жінку й себе за Вкраїну.

СПОМИНИ ЗІ СВЯТА ІВАНА ФРАНКА У ЛЬВОВІ
ВІДКРИТТЯ ПАМ'ЯТНИКА НА МОГИЛІ
ПОЕТА

Щоби увіковічнити пам'ять про Івана Франка, що своїми літературними творами та промадською працею поклав справді тривкі основи у відродженні українського народу взагалі, а на Галицькій Області зокрема, приятелі та поклонники ідей голошених Франком почали думати про потребу поставлення відповідного пам'ятника Франкові у Львові, де жив і працював цей Великий Каменяр від молодих літ до останньої хвилини свого життя.

Після проектів, пам'ятник Франка мав стати на публичній площі у самому місті.

Та той проект не здійснився. Роки світової, а відтак польсько-української війни, врешті польська влада, під якою опинилися галицькі українці наслідком рішення Ради Амбасадорів в березні 1923 р., — не дозволила взнести пам'ятника Франкові на найкращій площі міста Львова.

Тому й рішено тимчасово поставити пам'ятник на могилі Поета, а щойно з бігом часу, коли настане відповідна пора, стане пам'ятник Франка на найкращій площі української галицької столиці—Львова.

Пам'ятник на могилі Франка—роботи артиста-різьбяр С. Литвиненка — вибудовано зі збірок Українців на тільки в Старому Краю, але й Українців Канади і Злучених Держав.

(Вправді радянські кола висказали бажання збудувати у Львові пам'ятник Франкові своїм коштом—обіцяли дати на це 50,000 доларів — однаке галичане не забуваючи, як сталінський режим на Україні скручував голови українським соціялістам, — таким як Михайло Лозинський, родина Антона Крушельницького, Семен Вітик, й ін. й ін., подякували їм, бажаючи на Галицькій Землі поставити пам'ятник Франкові хоч дуже скромний, але своїми засобами...)

Пам'ятні Дні 27. - 28. травня 1933 р.

Відкрито той скромний пам'ятник на могилі дуже врочисто. 27. травня 1933 р. поплудні відбулася святочна Академія в Науковому Товаристві ім. Шевченка, присвячена Франкові, де зібралися представники науки та освіти (Продовження на стор. 10).

(Кілька дат з життя І. Франка.—Докінчення зі ст. 5.)

В роках 1894 - 1897. видавав літературно-науковий двомісячник "Життя і Слово".

З 1898 р. був одним із головних редакторів "Літературно-Наукового Вістника" та співробітником "Записок Наукового Товариства ім. Шевченка".

28. травня 1916 року помер у Львові.

Михайло ГАРАСИМЧУК

СПАДАЮЧІ ЗІРКИ

“Згадай дитинко діда, він пройшов
тернистий шлях життя. . .”

Отак напоминав старий дід Гаврунь свого доброго, маленького приятеля, сироту Панасика, який приходив деклямувати дідові віршики, які виучував у школі.

Старий дід любив малого Панасика: оба вони пересиджували гарні погідні літні вечори.

Малий Панасик був сиротою—жив при вуйкові. Дід також був наче сирота—жив самотно. Хоч мав хатину, то на літо зробив собі постіль за коморою, під кущем бозу і там ночував. “На природі” мовляв. Там до діда приходив малий Панасик, деклямувати вірші, які дід любив, а дід розказував Панасикові про своє минуле. . .

Був гарний, тихо-погідний, недільний вечір: на дворі темніло, соловейко виспівував, а над коморою і кушем бозу гуділи хрущі. Над річкою, під зеленою вербою тужно бренила сопілка, а десь подальше чути було спів дівчат та веселі жарти хлопців. Дід полакував люльку на довгим цибуху і розказував:

“Я також малим остався сиротою. . . Матір моя померла в один день після батька—помір великий був тоді. . . Люди гинули як мухи в-осені. Вчора ти похоронив когось, завтра хтось тебе. . . Моїх родичів похоронили разом в одну могилу — так кажуть — але я і досі незнаю котра їх могила. . . Могили “росли” так скоро, що ніхто не пригадує котра чия. . . Ти Панасику, хоч тим щасливий, що маєш вуйка—я немав нікого. Валявся по наймах; робив днями і ночами за те, що животів, аж поки не забрали до війська. Там вибув вісімнадцять років — з того два роки на війні — а повернувшись ось тут, як бачиш—доживаю. . .”

Вгорі щось блиснуло; блискуче пасмо простягнулося по облаках і згасло. Згасло так скоро, як і появилася. Дід відложив люльку і перехрестився: “Царство небесне небіщиківі. . .” Панасик, наслідуючи діда, також перехрестився, хоч не знав певно нащо це робить. “Оце дитинко — говорив по хвилі дід — коли спадає зірка, значить хтось помер. Кожна живуча людина має свою зірку, а коли помирає — її зірка паде і гасне. . .”

— А чи знає людина котра її зірка?—спитав хлопчина, дивлячись вгору, наче шукаючи своєї зірки.

— Ні, незнає — не все нам знати!

— А тоді, коли був помір, мабуть багато зірок падало? . . .

— Ой, падали, падали — погодився дід.

— І, ще так багато зірок осталося—дивувався малий Панасик.

— Коли народжується нова людина, нова зірка повстає на небесах — пояснив дід.

— Я хотів би знати котра зірка моя—цікавився хлопець — може ота маленька, самотна, що отам ледво блимає — допитував хлопчина, тикаючи пальцем вгору. . .

— Ні, то мабуть моя—поважно проговорив дід. Вона вже ледво блимає, так як і я. Недовко вже нам блимати; погаснемо ми скоро — говорив повільно дід Гаврунь. А коли моя зірка згасне, мене нестане, то ти Панасику згадай діда. Згадай і потім. . . Ти підростеш, може вибешся в люди — станеш вченим. . . От ти ще малий, а вже вмієш читати. . .

— Я й писати вмію — похвалився Панасик.

— То бачиш: як підростеш, напиши щось про діда. . . Крім тебе, нема кому мене згадати. . .

— Згадаю Вас, діду; згадаю Левонтія, що так тужно грає на сопілці і все у тім самім місці, — над рікою, під похилою вербою. . . Люди кажуть що він дурний, а він от як гарно грає. . . Чуєте?

Сопілка дійсно бренила, тужила, виривала біль із зболілого серця і пускала той біль понад тихе село, понад блискуче плесо ріки, понад цвітучі акації.

— Гарно, дуже гарно! — погодився дід. — “Дурний” неміг би так гарно грати. . . Ні, Панасику! Левонтій не дурний—він хорий. . . Він був колись гарним парубком, мав гарну дівчину; приготувався до весілля, за тиждень мали поженитися. І от одного гарного вечора, отакого як нині, ота дівчина пішла купатися і. . . втопилася отам в ріці, просто тої похилої верби, де Левонтій все на сопілку грає. Тоді, кажуть, дуже ясна зірка впала в ріку. . . Левонтій затужив; страшно затужив і захорів. Він хорий. . . Чуєш? Це його біль вилітає разом з голосом сопілки. . . Йому стає легше, коли він випускає той біль—зменшує його. . . А сопілка тужила, рвала серце, холодила кров у жилах, та колисала село до сну. . .

— Мені жалко Левонтія, діду—тужно промовив хлопець.

— І мені його жалко, та що ж подіємо. Така вже його доля. . . А чи не пора б тобі Панасику йти вже спати? . . . Прийдеш ще колись. . .

УКРАЇНСЬКИЙ ПІОНІР

Квартальний журнал присвячений оглядові минулого й сучасного життя українського народу в Канаді

ТОМА ТОМАШЕВСЬКИЙ
Редактор-Видавець

Передплата \$1.00 за 4 числа — Поодинокі числа 25ц.
Адреса: THE UKRAINIAN PIONEER
13023 Sherbrooke Ave. — Edmonton, Alberta

THE UKRAINIAN PIONEER

Ukrainian Quarterly Magazine
Thos. Tomashavsky—Publisher-Editor
Subscription: 4 issues — \$1.00
July, August, September 1956 Edition

ТРОХИ СВІТЛА НА ЗАТЕМНЕНУ СПРАВУ

На початку цього року помер в Алберті, в поважнім віці бл. п. Василь Єленяк, якого загально наш нарід у Канаді уважає за першого галицького емігранта, що ступив своїми ногами на канадійську землю 7. вересня, 1891 р., і тимсамим уважається його за першого українського піонера-патріярха й признається йому заслуги як такому, що "показав нашому народові дорогу" до нового, багатого краю Канади, де наш нарід знайшов собі нагоду поліпшити свою долю та захити кращим життям, ніж мав на це можливість на рідних землях в обличчі великої тісноти і зубожіння, яке там зростало з кожним роком.

Не станемо переказувати тут його біографії, бо про нього вже від кільканадцятьох років так українська як і англійська преса багато розписувались, коли заторкали справу нашої імміграції й відзначували його як такого, що багато причинився до розбудження еміграції українського народу до Канади.

Як глибоко вкорінилось таке поняття й признання йому тих заслуг перед Канадою, засвідчує найкраще факт, що коли в Канаді в 1946 р. ввійшов в життя новий акт про канадійське громадянство, уряд запросив його до Оттави не великі урочистості, відзначаючи його як канадійського громадянина ч. 2, по премієрові Канади Мекензі Кінгові, що одержав нові громадянські папері з числом 1. Приймали його там з великими почестями, та обдарували золотим медалем. Був це для нього справдішній лавровий вінець, з чого міг почуватися гордим і він і наш нарід, бо так великі достойники, які його там вітали, як рівно ж і канадійська преса висловлювалися дуже похвально про наш нарід, гратулюючи йому й дякуючи, що доконав великого діла під оглядом "розбудження української еміграції", внаслідок чого удостоївся перед історією назви піонера-патріяр-

ха. З тим достоїнством він уже й залишиться в канадійській літописі.

Сьогодні Василь Єленяк уже покійник, і пам'ять про нього в історії напевно залишиться як про першого українського імігранта в Канаді.

Та на нашу думку інформації про те, хто був першим українським імігрантом ще й до сі не провірено як слід, і заледве чи вдасться провірити. Прим. нам відомий й особисто був знаний в Алберті старий імігрант — Николай Королюк, українець родом з Бесарабії, який прибув до Канади в 1888. році, що фармував колись в околиці Брудергайму в Алберті. На старші літа перенісся до Едмонтону і помер тут в поважнім віці перед кількома роками. Отже був о три роки старший побутом в Канаді від бл. п. Василя Єленяка.

Знову в книжці Віри Лисенко (в англійській мові) "Люди в кожухах", згадується про якогось Кучера, що був у Канаді ще перед прибуттям до Канади Василя Єленяка, але він десь пропав безслідно.

Ще цікавішу інформацію дотично давньої імміграції в Канаді занотував на своїх сторінках в 1942 р. український журнал в англійській мові "Україніан Рев'ю" що виходив у Вінніпегу під редакцією лок. І. Данильчука про українця, що народився в Канаді, в Бренд Ривер, Онт., ще в 1888 р., з яким ред. "У.П." мав приємність запізнатися особисто у Торонті, Онт., в 1952 р. Є ним Іван Матвій, котрого родичі походили з Улашківців, чортківського повіту в Галичині. Займається проспекторством і пощастило йому доробитись на копальнях золота поважного маєтку. Перед другою світовою війною бував він дев'ять разів в Галичині й Буковині та одружився з учителькою в Чорнолицях л-ою Стефанією Павлишин, з якою тепер живе в Ошаві, Онт., на 8-акровій овочевій фермі, на якій пишається його гарний великий дім, а також має дім в Торонті.

Значиться, були в Канаді наші люди далеко ранше ніж приїхали сюди Іван Пилипів і Василь Єленяк, однак про тих людей наша спільнота майже нічого або дуже мало знає.

Вернемося ще раз до пок. Василя Єленяка, якому в історії нашої імміграції в Канаді припало особливе відзначення як піонера-патріярха з того приводу, що в дійсности з його виїздом до Канади почали з його села — Небилова—виїжджати й інші родини, а далі з інших сіл різних повітів в Галичині і Буковині, еміграція, що з часом прибрала широких розмірів.

Але на нашу думку історія із започаткуванням нашої еміграції з Галичини та Буковини до Канади повинна б бути трохи вірніше пере-

даною грядучим поколінням, ніж про неї говориться й пишеться, признаючи великі заслуги за розбудження української еміграції тільки Єленякові, а виминаючи чомусь того, хто того признання й відзначення заслужив куди більше ніж Єленяк, а це — Івана Пилипова, в якого саме зродилась думка й постанова їхати до Канади, куди він звабив їхати Єленяка і свого швагра Юрка Паніщака, якого завернено з Гамбургу з причини, що немав потрібної суми гроша на виїзд за море.

Пилипів і Єленяк прибувши до Вінніпегу, найшли роботу в німецьких фермерів у Гретні, в Манітобі. Восени того року (1891) Пилипів поїхав до Алберти оглянути землі, які йому подобалися і він вернувши до Гретни, сказав Єленякові, що він постановив поїхати до краю, звербувати трохи односельчан до Канади, щоб всім їм десь осісти на албертійських землях разом. На початку 1892 р. Пилипів був уже назад в своєму селі, полишаючи Єленяка в Гретні, якому приобіцяв забрати також його родину до Канади. Сам Пилипів був чоловіком письменним, маючи три класи середньої школи в Станіславові, знав добре німецьку мову та був дуже меткий. Він то зробив в Гамбургу з корабельною агенцією угоду на вербування емігрантів за умовленим комісовим \$5.00 від шифкарти.

Вістка про його поворот з Канади скоро облетіла його село і сусідні, і в його хаті двері не зачинялись перед людьми, що бажали розвідатись про Канаду. Дійшло до того, що коли власти довідались про заміри людей виїжджати до Канади, казали Пилипова арештувати разом із швагром, Паніщакком, який помагав Пилиповому вербувати емігрантів. Оба вони були засуджені на три місяці в'язниці. В міжчасі кілька родин виїхали з Небилова ще заким Пилипів повернувся з в'язниці і число охочих на виїзд до Канади почало зростати з кожним днем. Повернувшись Пилипів до Канади аж 1893 р. й поселився в Алберті, де вже було кілька родин з його села на фармах. Єленяк ще далі служив в німецьких фермерів в Гретні.

Ясна річ отже, що до розбудження еміграції з краю до Канади **причинився головню І. Пилипів**, а не Єленяк, який навіть не був письменним, бо заледве міг читати друковані букви, не вмів писати ані навіть писаного читати, то, очевидно, не міг відіграти в розбудженню еміграції тієї ролі, що йому приписується. На особливіше відзначення від інших звичайних емігрантів заслуговує хіба тим, що приїхав разом з Пилиповим, був тут добрим господарем і добрим батьком родини, був дуже лагідної вдачі й люблений всіми сусідами, з яким ціле життя жив у добрій згоді.

Заторкнули ми цю справу тому, що між

нашим народом уважається першим піонером тільки Єленяка, а мало чується про Пилипова, і помало затератється пам'ять про піоніра, якого імя в історії повинно мати місце нарівні з Єленяком, якщо не на першому місці, а Єленякове на другому.

УВАГА!

З огляду на брак місця, з причини що треба було містити матеріяли більш актуальні на часі, не могли ми в цім числі помістити продовження матеріялу п. н. "Причини масової еміграції українського народу до Канади", ані почати друкувати заповіджених "Споминів про початки й розвиток нашої преси в західній Канаді", відложуючи їх до наступного числа.

Редакція

З НОВИХ ВИДАНЬ

Дійшло до нас вже давненько два видання книжочок п. н.: "Юні Сні" і "Шляхом Пісень" видані накладом автора Николи Горішного, Джерзей Ситі, Н. Дж., ЗДА. Молодий віком автор роджений в Нью Йорку. По скінченні першої світової війни поїхав з родичами до Галичини, села батьків Денисова в рогатинським повіті. Ходив там до школи і вже в молоденькій віці мав нахил до писання віршів. Незмірно полюбив рідний край своїх батьків й хоч живе знова в Америці, виливає свою любов до України рядками на папері з найбільшим задовільням, що мав нагоду пізнати й полюбити рідні сторони своїх батьків.

Ціна примірника 75 ц. Адреса його:

Mr. Nicholas Horishney

184 4th Street

Jersey City 2, N. J., U.S.A.

МОЖЕТЕ ЩЕ НАБУТИ ПОПЕРЕДНІ ЧИСЛА

Хто з читачів, кому попаде це число, не читав попередних чисел "Українського Піоніра", може набути ще примірники всіх чотирьох чисел за **ОДНЮГО ДОЛЛЯРА** включно з пересилкою.

Кожне число містить в собі цікаві матеріяли й світлини. Прим. в першому числі: "Слово від Редакції", "Минулість - сучасність - будучність", "Спомини про наших народних діячів, що вже зійшли з життєвої сцени" — Григорія Крайківського і Романа Кремара; "Перший Святий Вечір в Канаді", "На кемпі" — оповідання М. Гарасимчука, "Невмеруша сила"; "Карти в церкві", "Чотирнадцять точок гуманности", "Цивілізатори", поезії, гумор і т. і.

Числа 2-, 3-те й 4-те також заповнені цікавими матеріялами й інтересними ілюстраціями.

Замовляйте собі їх поки ще не вичерпані!

Коли вичерпаються, не купите їх за ніякі гроші!

Замовлення з грішми посилайте на адресу:

THE UKRAINIAN PIONEER

13023 Sherbrooke Ave.

Edmonton, Alberta

(СПАДАЮЧІ ЗІРКИ — продовження зі стор. 7-ої).

— Добре, прийду! Добраніч, діду! . . .
— Добраніч, Панасику!

*

Маленькі босі ноги ступали потихенько, помаленько. Сопілка брєніла, зірки миготіли. Соловейко виводив свою мелодію, а хрущі гуділи в цвіті акації, попід якою повільною ходою ішов до чужої хати сирота . . .

Панасик ніяк не хотів йти спати. Він хотів ще з дідом говорити; він має щось важного діда запитати, але колись другим разом . . .

Дідове життя пройшло марно, в наймах. Життя його родичів також пройшло марно. Невже ж отак пройде і його життя? Маленька головка, а вже думає про свою майбутність і снує великі пляни . . . Багато людей їдуть десь до Канади: деякі остають там, деякі повертають і розказують, що там краще жити . . . Чому б і йому, маленькому Панасикові, не поїхати до Канади, як трохи підросте? Про це треба поговорити з дідом. Дід розумний, на зле не порадить. Слідуючого разу, коли побачу діда Гавруня, конечно поговорю про це з ним, — постановив Панасик входячи на подвір'я вуйка.

На саях під "шурою" було літне леговиско Панасика. Тихо роздягся і ліг, висунувши головку, що-б бачити зірки. А вони миготіли, блимали, кліпали, наче дівчата моргали на хлопців . . . Чи такі зірки є і в Канаді, думав засипляючи хлопчина, вколисаний співом соловейка та голосом тужливої сопілки.

*

Роки минули, роки майнули. Багато їх пройшло. Зірка діда Гавруня давно вже згасла. Та не вона одна . . . Багато, багато їх блимнули і погасли. Малий колись Панасик вже сам дідусем став. Далеко від рідної, хоч чужої стріхи, далеко від похилої над річкою верби, ген, далеко за морем—у Канаді, бавить маленьку внучку. Нечути тужливої сопілки, ані співу соловейка, тільки внучка щебече наче соловейко. Вона також обсіпає дідуса Панаса різними питаннями, як він колись запитував діда Гавруня. Не про соловейка, не про сопілку Левонтія, а про те, що її окружує: що бачить, що чує.

Дорогою мчать авта, понад містом гудять европляни, на домах стремлять телевізійні антени. Інший світ: нема запаху цвіту акацій, нема хрущів, а є тільки ті самі зірки. Мигають, блимають, моргають. Часом спадають — блимне, протягне блискуче пасмо над обрієм і . . . згасне.

Дід Панас шукає своєї зірки. Вона вже десь ледво блимає . . . а коли згасне . . . то: **Згадай внучко діда Панаса! Згадай, хоч не рідним дідовим, то щирим словом. Він пройшов тяжкий, тернистий шлях життя.**

УВАГА!

На цім місці приємно нам повідомити наших Шановних Читачів, що так оповідання пера п. М. Гарасимчука, які вже були досі поміщені в "Українським Піонірі", і багато інших його цікавих оповідань, що є в нас на руках, за згодою Шановного Автора вийдуть незадовго особною книжкою п. н.: "Батькова Книжечка".

Сподіємось мати цю книжечку готову з друку ще перед появою наступного числа журналу, яку зареклямуємо особним повідомленням, надіючись, що наші Читачі радо її розкуплять.

Редакція "У.П."

СПОМНИНИ ЗІ СВЯТА І. ФРАНКА У ЛЬВОВІ

(Продовження зі сто р. 6.)

ніх установ. Д-р Іляріон Свенціцький виголосив реферат: "Місце Івана Франка в історії української фільмології".

Того ж дня вечором відбувся в залі Фільгармонії музичний концерт, присвячений Франкові. В програму концерту входили: вступне слово поета-письменника Богдана Лепкого, та вокальні й музичні твори, скомпоновані з поетичних творів Івана Франка.

Само відкриття пам'ятника відбулося в неділю, 28. травня рано, при чудесній весняній погоді.

Вже на кілька годин перед відкриттям пам'ятника, товпи людей залягли вулиці в околиці цвинтаря. Тут вони уставлялися в карні ряди, з прапорами та вінками. На похід через місто польська влада не дозволила.

Відкриття пам'ятника почалося в год. 8:30 рано, промовою голови Комітету, ред. Василя Мудрого, а хори відспівали пісню "Ви жертвою в бою нерівним лягли" та "Присяга Бативи".

Відтак наступила дефіляда перед могилою Франка. Довгими, зорганізованими карними рядами переходили учасники зі своїми прапорами та вінками попри могилу Івана Франка, складаючи вінки на могилу. Перша йшла Дрогобиччина, звідки Франко був родом. Робітники нафтового басейну з Дрогобича й Борислава, зложили Співцеві недолі копальняних робітників прегарний вінець. Привезено теж землю з Нагуевич, рідного села І. Франка, яку зложено на могилу. Відтак ішли ряди, ряди, ряди . . . , покриваючи могилу вінками. Переважно селянство та робітництво. Особною групою йшла радикальна молодь зорганізована в товаристві "Каменярі".

(Слід тут відмітити той факт, що польська влада не дозволила нікому з чільніших промадян української спільноти промовляти

(Докінчення на наступній сторони).

З ПОЖОВКЛИХ ЛИСТІВ ДАВНОЇ ПРЕСИ

Стефан ФОДЧУК

АСИМІЛЯЦІЯ

(Від Редакції. — Мало є з давньої імміграції наших людей, які цікавилися читанням нашої преси, що не читали б писань молодого, широко відомого колись Стефана Фодчука, автора веселих новел, які він містив колись в "Канадійським Фармері", а також автора фіктивного "Штіфа Табачнюка" що поміщував в едмонтонських "Новинах". Писання, якими читачі уприемнювали собі час при читанню та насолоджувалися ними.

Умів він своїми новелями відзеркалювати життя тодішніх т. зв. "джеків" з молоді "парубоцької верстви", що поза п'ятикою, картографією, підбиванням одні другим очей, та крайною розпущою, нічим більше не інтересувалися, а своїм поведінням часто знеславлювали наш нарід в очах наших співгромадян інших народностей. Умів він здорово своїм гумором висмівати поведінку різних колишніх гультіпаків, і коли їм хтось читав "Штіфа Табачнюка" писання, або й вони самі (як зміли читати), виділи себе в тих писаннях немов у зеркалі. Не один червоий зі стиду, що з такої поведінки люди, читаючи про них в газетах висмівали їх, наслідком чого не один із таких звихнених характерів опам'ятувався і звертав на кращу дорогу життя.

Сьогодні той фіктивний "Штіф Табачнюк" зпід пера п. С. Фодчука перейшов уже до історії, але давні

піоніри, що ще залишились у живих, ще й сьогодні теплим словом згадують повні гумору писання п. Фодчука та признають, що він таки до якоїсь міри був причасним в творенню нашої історії, бо своїм гумористичним писанням причинявся до викорінювання поганих прикмет в лихо вихованих типів серед нашого народа тоді.

Коли свого часу був у Канаді пок. д-р Осип Назарук, то перечитавши його писання в старих часописах і календарях, висловився так про нього:

"В державних народів — чоловіка з таким талантом обсилають зошто, щоб він мав спримогу безжурно писати й розвивати свій незвичайно великий талант, а в нас, — такі таланти марнуються й затуплюються гризкою про завтрішний день . . ."

Так як сьогодні свіжі ще в пам'яті старшим піонірам часи з нашого громадського життя, коли в товариствах інколи влаштовувалося "веселі вечори" на яких Стефан своїми дотепними жартами та своїми монольогами уприемнював такими імпрезами проведений час, розсмішуючи присутніх так, що їм від сміху очі сльозами заливалися

Колись молодий, веселий Стефан, живе тепер у Ванкувері, Б. К. Доходить йому вже "сімдесятка" років. Як всім старшим піонірам так і йому доторяє вже життєва свічка, линия помало давна веселість, але ще й тепер, коли знаходиться в якимсь товаристві на забавах, потрапить викликати своїм гумором веселий настрій між присутніми.

Щоб познайомити наших читачів з його дотепним гумором, передруковуємо одну з багатьох його новелю п. з. "Асиміляція", що була друкована в календарі "Новин" на 1915 рік.)

* * *

Я лиш передвчера суда приїхав . . .

Шіфов смердить шьє від мене на штири гони, а вони прискіпалиси до мене, абих пішов з ними на ікис мітінг . . .

Обдув я трохі від порохів сардачину, помастив салом чоботета, тай пішов.

Посідали ми в крісла, тай слушаємо . . .

На останку вішов ікис панич у окулярах, тай за ікус симіляцію зачъив . . .

Кричить, ікидає бесідов, як горохом . . .

— Братя мої, христіяни, сокотіси симіляції! Най вам ни вікручує ізики догори ногами, бо вігинити в ці Канаді, як голі миши! Розсиплетеси, як сироти, як блудні вівці розсиплетеси! Ані пес за вами не гавкне! . . .

— А це шьо за холера тут! — міркую я собі, тай махаюмельякоу ізіком, — пробую ци вже і моїм не вікрутило! Ей, ні! — шьє цілий!

Але тітка моя Катирина, — міркую собі, дес добре бідує, бо вона вже довго тут, а до того вона любить слабувати на всеку холеру, де їка є, ци не є, на цім світі, то певно і ця симіляція її не минула! . . .

(ОПОМИНИ ЗІ СВЯТА І. ФРАНКА—докінчення зі ст. 10.)

над могилою за виїмком тільки голови Комітету, що ним був ред. Василь Мудрий, який короткою промовою привітав учасників того Свята).

На це свято прибуло багато делегатів з усіх закутин Галичини, Холмщини та Полісся, а також приїхала делегація в більшому числі з Підкарпатської України (з-під Чехословаччини) з послом до чехословацького союму і провідником українських соціал-демкоратів на Закарпатті, Юлієм Гаснаєм на чолі.

Була делегація й з Буковини, що тоді була під окупацією Румунії.

Українців Канади заступав адв. Петро Лазарович з Едмонтону (роджений в Канаді), що побував тоді в Європі на студіях, який зложив на могилі Франка вінок від канадійських Українців.

Того самого дня вполудне відбувся в залі великого Міського Театру святочний концерт, з тою самою, що й в суботу програмою

В очех закрутилися ми сльози, а Канада стала ікаса темна, та чорна, ек мок сардачина! . . . Цілу ніч вітак не спав я, а все мелькав, та притискав ізик до підниб'я, боев си, аби ним не перекрутило..

Раненько, наколи лиш сонечко указалося, стис під паху трохи зіля, та флішьшену йорданцю, свіченої води, шьє краєвої, тай почімхав до тїтки Катирини.

— А де тут сидит тїтка Катирини? — питаю ікогос краєна.

— Шьо за тїтка Катирини? — крикнув краєн.

— Агїй на ті! Не знаеш тїтку Катирину в Галїції, шьо віддала си за Федора - Матїя Гаврилового - Андрїйчинино-го Проця - Танаскового Івана шьо сїгїв на старім омлинишь шю, коло Тодора Онуфрія Прокопового - Павлової невістки тешьшя - кривої Гануськи систра, а міні тїтка в третім христу . . .

— О-о-о! — знаю, знаю! — Вна віддала си за Фрида. Він коморуе в Джова, зараз третїй гавз від Джека!

— Вна віддала си за ікогос Фрибра! Певно шьо Федір вже пиривернувси від тої симіляції!.. Та ек ни зарую, ни заплачу . . . — Федїрку, Федїрку, то тос добрий чоловік був.. хоть до рани прикладай..

Краєн шьє говорив за ікогос Бориса та за Магнуса, але я з желю ни розумїв нічо, лиш рув, а рув всіми голосами.

— Ни плаче вуйку! — каже краєн. — Ек боїтеси, шьо заблудити, то я вас підвиду!— і сїпнув мене за рукав, тай потяг вулицями до тїтки..

— Ади, в оцім гавзі, каже, сидит ваша тїтка!..

Ввійшов я до хати, тай відразу пізнав..

— Як си маїти, тїтко Катирини!

— Вацумери! . . . Я не Катирини, я Кейді!..

— Катирини, Катирини, тїтко Катирини! ни пізнаїте ми-

не? Ади я вам зіля . . .

— Я ни Катирини, я Кейді, Кейді, — завершишьшела на ціле горло тїтка.

— А кидалоби тобов вгору, то вдолину—міркую собі.. Ади, пізнаю! вікапана Катирини, а тут нев шьос підкидає!—Катирини, Катирини, Катирини! . . .

— Шареп, шареп, шареп! — виришьшит тїтка, аж її хавки лускают.

Придудніло шос сходами і до хати влетїло ікес дївчиниско, в руках ікис дручок, а на кінци гей щїтка.

— От є вже шареп—думаю собі.

Ех, як не вірви тїтка тот шареп її з рук, та мине тим шарепом по голові, та по голові, а я в ноги та драла..

— Аби ті тепер і девїть симіляцій нараз чїпелоси, то вже бїльше до тебе не прийду!

Тепер шукаю роботи, та кобих заробив на шїфу, тай виртаю назад до краю!..

Мине хотїв вже ікис панок записувати на ікстра геник, али, як ікстра, то ікстра! До ікстра роботи треба ікстра вбратиси.

Де ж мине там приймут в галїційскї сардачинї.

СПОМИНИ З ПІОНІРСЬКОГО СЬВЯТА 30. 6. 1928 Р.

Свого часу ми вже коротко згадували на сторїнках цього журналу про ювілейне свято українських піонерів Алберти, яке відбулося в Едмонтонї 30 червня 1928 р. та що англїомовні щоденники в Едмонтонї зробили тоді незвичайно добру рекляму нашому народови ставлячи нас перед своїми читачами як прикладних громадян цієї країни.

Уважаючи зі свого боку таку рекляму цікавою для наших читачїв, ми постарались зробити дослівний відпис зі старїх річників обох тодішніх едмонтонських щоденників — "Едмонтон Бюлетен" і "Едмонтон Джорнал", їх редакційних статтей і репартажу звязку із святкуванням ювілею:

Edmonton Bulletin, June 26, 1928

EDITORIAL

ENTITLED TO CELEBRATE

It is doubtful if any other class of people in Alberta have better cause to commemorate their arrival here than have the Ukrainians, who are to celebrate that event at the end of the week with a fitting and elaborate program in Edmonton. The success which the pioneers of this race attained

in converging wild land into productive farms and in making comfortable homes for themselves has become traditional. Their district has long been one of the most prosperous farming areas in the province. As might be expected of the children of so industrious and adaptable parents, the younger generation have taken on Canadian ways readily. Not a few of them have made distinguished records in high schools colleges and university, and those who have gone into business life have generally been successful. As proof of what hard work and thrift, with little or no capital can accomplish in Alberta, the Ukrainians afford a striking example.

Edmonton Journal Tues. June 26
1928

EDITORIAL

UKRAINIANS TO CELEBRATE

At the end of the present week the thirtieth anniversary of the arrival of the Ukrainians in Al-Alberta is to be celebrated in the city. On Friday evening a program will be given at the arena, of which folk dancing will be the principal feature. It is to be preceded by a parade. On the following evening there is to be a banquet at which addresses are to be given by leaders' in our public life, and on Sunday there is to

be a picnic at Borden park.

Those of Ukrainian birth and descent will come long distances to participate. But the interest in the series of events will by no means be confined to them. They have been no small factor in the development of the province and have reason to look back with much pride over what they have accomplished during the three decades that have elapsed since their pioneers established their homes here.

The wholehearted manner in which they joined in the observance of the sixtieth birthday of the dominion last July does not need to be recalled. Those who witnessed the dance in their old-world costumes that they provided on that occasion will look forward eagerly to Friday night. Among those who are to participate in the program to be furnished them are a famous ballet master Vasile Avramenko, and a group of dancers that he has brought here from the Ukraine.

The festival in Winnipeg last week, for which the Canadian Pacific railway was responsible, evoked much enthusiasm on the part of the large crowds that gathered for it. More than any other event in the city's history, says the Winnipeg Tribune, it served to make one realize what a cultural contribution to the life of the dominion the "new Canadians" are making. It was a joy to the performers, that newspaper adds, to show the simple beauty of the folk songs and folk dances of their native lands and this joy was fully shared by their audiences. We have quite as much pleasure in store for us in Edmonton.

◆

Edmonton Journal, Wed. June 27, 1928

UKRAINIAN PARADE LEAVES CPR DEPOT FRIDAY AT 6 O'CLOCK

Celebration marks 30th anniversary of settlement in Alberta; Speech-making, Band Music and Folk dances in Arena

Final details of the Ukrainian celebration to observe the thirtieth

anniversary of the settlement of Ukrainians in Canada have now been mapped out by committees consisting of local men and members of the Ukrainian colony to the north-east of the city and it is expected that the affair will be a complete success.

Thousands are expected to line the route of the procession which will open the proceedings on Friday. According to information received by John Blue, secretary of the board of trade, 100 carloads of Ukrainians are coming to the city from Mundare alone, while other towns in that district are expected to furnish proportional quotas.

With numerous floats in the procession and two bands the grand parade will start from the CPR station at 6 p.m. sharp on Friday. Color will be lent by the groups of sons and daughters of those who came from the steppes to the new lands in the west, who will appear in the picturesque costumes of their forefathers.

The parade will move east along Jasper Avenue to 101 Street, turning east again on 104 avenue past the new CNR station. Turning south on 100 street, the procession will then turn east on 103 avenue and proceed to Boyle street park, where the parade will break up.

Program at Arena

At 7.30 p.m. the doors of the arena will be thrown open to the crowd and for next 45 minutes, selection will be furnished by the Edmonton Newboys' band, which will turnout at full strength for the occasion.

His Honor Lieut.-governor Eghbert will make the first speech of the evening at 8.15 p.m. on behalf of the province. He will be followed by His Worship Mayor A. U. G. Bury, who will speak for the city, while Hon. Geo. Hoadley, minister of agriculture, will speak on behalf of the provincial government.

Senator Hon. W. A. Griesbach, Hon. Frank Oliver chairman of the board of railway commissioners, and K. A. Blatchford, dominion member of East Edmonton,

will speak on behalf of the old-timers.

Hon. R. B. Bennett, K.C., leader of the opposition in the dominion house, has sent his regret at being unable to be present, and it is possible that he may be represented by A. A. McGillivray, K.C., Conservative leader for Alberta.

Dances of Ukraine

Folk dances and the old songs of Ukraine will also be on the program, while the Mundare 25-piece band under the direction of F. B. Dolinsky, president of the Musical Society of Mundare, will furnish selections at intervals. All old-time orchestra under J. Savich will play Ukrainian national airs.

Members of the Edmonton board of trade committee are: President F. W. Doherty, H. H. Cooper, W. Sheffield and John Blue, while the other committees consists of J. S. McCallum, Wm. Olynyk, Stephen Fodchuk, M. Jachnisky, P. D. Rudyk, Dr. Jos. Megas, Mr. Tomashavsky and Paul Turko.

Слід би згадати, що подібний репортаж появився був теж і в щоденнику "Едмонтон Бюлетен", чого з браку місця годі тут передруковувати. Також в тих часописах появилось було близько дві вісім-шпальтові сторони привітів українцям, що їх вмістили були більші й менші бізнесові фірми з сердечними градуляціями та побажаннями.

АФОРИЗМИ

Мушина не є ніколи такий добрий як думає дівчина, ані ніколи такий лихий, як про це думає жінка.

—●—

Те, що ми пережили в минулому, нехай буде нам наукою, як маємо жити в будучині.

—●—

Не мішайте святощів з болотом.

—●—

Як риба без води, а пияк без горілки, —

Так жінка без любови жити не може.

—●—

Тільки дурний вірить свято, що він не може зробити дурниці.

ГАРНИЙ ТИП ЖІНОЧОГО РОДУ

Життя на фермі, де господарка вимагає так від чоловіка як і жінки безустанної тяжкої праці, це правда znana кожному, хто в своїм житті фармував. Особливо багато праці й труду вкладають в господарку жінки, що поза хатною роботою мусять ще багато роботи сповняти й на обістю: чи то доглянути худобу, подоїти корови, нагодувати безроги, доглянути птаху—кури, гуси, індики і т. ін., не кажучи вже нічого про замороку голови кожної мами з дітьми як з малими, що ще з пеленок не вилізли, так не менше й з підростками, аж доки кожне не піде "на свій хліб". Коло виховування дітей має мама більше відповідальності ніж батько.

Безперечно, що такого великого труду й відповідальностей жінки на господарстві зазнала від молодих літ до сивого волосу одна з небагатьох, широко-знана читаючій публіці зі своїх дописей в українській пресі — пані Марія Бзова з Ройкрофт, в Алберті, яка крім свого трудящого життя на фермі, відзначається ще й як щира й завзята працівниця на народній ниві своєю активністю в українському суспільно-громадському житті.

Від довших літ п-і Бзова в Ройкрофт і доколичостях далекого Піс Риверу відзначається вкладом праці в розвиток соціальної і культурної діянок серед нашого народу у тім далеко-північній районі, де вона живе вже від кількох десятків років. За її старанням і проводом творилось там громадське життя у якому вона з великою посвятою часу брала живу участь, чи то влаштуванням концертів, виставами театральних імпрез, у яких вона буває режисеркою або грає головні ролі, чи на соціальних сходинах виголошувати промови, вона все являлася необ-

хідною особою. Не менше е вона активною і в церковній громаді, де все помагає при влаштуванні якихсь підприємств для здобуття потрібних фондів. Бувало нераз і так, що в відсутності дяка, вона сповняла дяківські функції.

Не дивота, що п-ні Бзова у своїй околиці втішається великою популярністю та прошаною серед тамошніх громадян.

Пані Марія Бзова
(Кліша "Українських Вістей")

Щоб висловити признання і вдячність пані Бзовій за її довголітню безвинну громадську працю, приятелі, знайомі й сусіди знайшли для цього добру нагоду і з приводу 60-ліття її уродин влаштували для неї 28. травня ювілейне прийняття в просторім домі п-ва Рошків у Ройкрофт, на яке зійшлося поважне число гостей навіть з подальших околиць, щоб звеличати її ювілей щирими привітани з поздоровленнями та дарунками на знак признання заслуг п-і Бзової в праці на народній ниві. Підчас прийняття виголошено кілька промов, між якими місцевий парох гр. -катол. церкви св. Івана Хрестителя о. П. Мойсюк дуже щирими й

чутливими словами привітав Шановну Ювілятку, відмічуючи всі її заслуги в праці на народній та церковній нивах, та підніс її материнську гідність в родиннім житті у вихованню шестеро дітей, яким дала змогу покінчити вищі студії на університетах, крім найстаршого сина Мирослава, що живе на фермі недалеко своїх батьків. З чотирьох молодших синів — Йосиф Деонісій є лікарем-натуропатом у Вінніпегу, Михайло адвокатом у Калгарах, Богдан контрактором у Ванкувері, Ярослав урядником в олівнім підприємстві, а донька Славка замужна за лікарем у Ванкувері.

Дуже зворушливою й радісною хвилиною було для неї відчитання привітів, що наспіли до неї з нагоди дня уродин від деяких ширше відомих наших громадян як: проф. Яр. Рудницького, Й. Дзьобка, автора книжки "Чиє то полечко не зоране", ред. "Українського Піоніра" Т. Томашевського, п-ва Танчаків з Ванкуверу, Гуменюків з Вінніпегу, пані Танчак з Вінніпегу, пані Пониц, та багатьох інших, що з браку місця годі всіх тут подати.

Щиро поздоровила Ювілятку і побажала їй многолітствія також Редакція едмонтонських "Українських Вістей" у яких часто появляються її дописи про життя-буття нашого народу в піс-риверських околицях.

* * *

Нотуючи згадку про цей скромний ювілей для п-і Бзової, не від речі буде при цій нагоді згадати, що від часу нашого познайомлення з п-єю Бзовою ще з тих часів, коли вона почала була дописувати до "Фармерського Голосу" (1932р.), до "Гарапника" та дб "Фармерського Вістника", що свого часу виходили під редакцією теперішнього видавця "Українського Піоніра", пані Бзова дуже багато помагає тим видавництвам як своїми дописами, так і посвятою свого часу в збиранні перед-

плат та пресового фонду, чим немало причинялась до піддержування видавничої праці редакторів за що з приводу її ювілею, складаємо їй прилюдно щире-сердечну подяку!

Написала вона вже кілька дописей і до "Українського Піоніра", але на жаль, з причини його рідкої появи та обмеженого місця в журналі, годі було їх містити. помимо їх вартісного змісту зі здоровими думками авторки.

Щоб не дати претексту п-ні Бзовій думати, що ми їх по-викидали "до коша" містимо тут бодай один з її дописів, що хоч вже й значно "постарівся", все таки не стратив своєї вартости.

Райкрофт, Алта.

14. жовтня 1955

Шановний Пане Редакторе "У.П."

Читаючи з захопленням "У.П." від дошки до дошки й думаю над прочитаним: Гарний наш "Український Піонір" та дуже цікавий змістом. Лише одно побажане—щоб міг він вдержатися й появлятися частіше, про що наші піоніри повинні б більше подбати. Коли ми його пошануємо, — поможемо йому скріпитися матеріально, — він зможе зробити нам велику прислугу; буде інформувати нас про давнє-далекє—минуле, а таке близьке, — дороге нашому сердцю й нашій душі. Буде помішувати матеріали і знімки про тих дорогих осіб, котрі кровавим потом зрошували цю землю, на якій ми тепер, можна сказати, пануємо. Ех, як би так всі, що бажають доброго успіху цьому журналові, пригадали собі народну посьовицю: "громада по нитці . . .", то "Піонірові" справили б шовкову сорочку, та не допускали б до того, щоб редактор-видавець докладав до журналу свої гроші зі своєї заробітної платні на службі.

Дуже мило було читати лист п. В. Третьака, що післяв зі своєї старевої пенсії 10 дол. на пресовий фонд "У. П." та взивав інших йти його слідами, що всі наші пенсійники можуть легко зробити без великої шкоди для себе, як би у них було

трохи більше доброї волі подбати про долю цього журналу.

З великим зацікавленням читала я матеріали з-під пера п. Михайла Гарасимчука, та коротку біографію про нього від Редакції, що й пригадало мені Рідний Край, мое рідне Поділля, і те читання пігнало мене думками в давнє, давнє-минуле, до-відавшись, що п. Гарасимчук мені такий близький краян. Він із Золото-го Більча в борщівськїм повіті, я ж, з Вовочків-Лисичники. Нас ділило лише одно село Монастирок і ріка Серет. Знаю Більче. Тямлю, як сьогодні, побуваючи там раз на великїм фестині Січовиків, на якому ми всі гарно забавлялися. Навіть сам князь Сапіга, щоб причинитися до доброї забави—дав Січовикам велику бочку пива. Того фестину ніколи не забуду. Була я там зі старшою сестрою Аполінарією.

Виїхала я до Канади 1912 р., то-го ж самого року, що й п. Гарасимчук, якого оповідання на сторінках цього журналу я читаю з великою насолодою душі. Тому на цїм місці бажаю йому найкращого здоров'я й сильного духа, щоб він і надалі писав такі цікаві й займаючі оповідання, як ті, що вже досі появлялися на сторінках "Українського Піоніра".

Здоровлю всіх читачів і співпрацівників "У.П." а видавцеві-редакторів п. Томашевському бажаю зокрема якнайбільше кріпкого здоров'я та матеріальної піддержки, щоб "Український Піонір" розвивався всім нам на радість і потїху!

Марія Бзова.

РІДКИЙ ВИПАДОК

— Знаєш, я видав раз метрики двом близнятам, які обоє вродилися іншого дня, іншого місяця й іншого року.

— А це ж як?

— Та так! Одно вродилося 31. грудня 1955. року в 11. годині і 45 мінут до півночі; друге 1. січня 1956. року в першій годині по-півночі.

МАТІРНА МОВА

— Тату, чому називаємо нашу мову матірною?

— А то, синку, тому, що мамі ніколи не дають татам прийти до слова, але говорять вічно самі.

ОЦІНКА НАШОГО ЖУРНАЛУ УПРАВОЮ НТШ

В переписці з редактором "Українського Піоніра" Управа Наукового Товариства ім. Шевченка в Сарселі, Франція, за підписом голови проф. д-ра В. Кубійовича і скарбника п. Петра Поліщука, лише між ін.:

"... Нам було дуже приємно оглядати Ваш гарно й дбайливо виданий журнал, який подає дуже цікавий матеріал з життя наших поселенців у Канаді. Це цінний вклад в ділянку українського канадознавства. Щиро Вам гратулюємо і дякуємо за надіслання цього цінного видання для нашої Бібліотеки. Бажаємо якнайкращих успіхів не тільки моральних, але й матеріальних у цій Вашій важливій і такій потрібній праці. Будемо дуже вдячні за надіслання цього вартісного журналу і на майбутнє . . ."

НЕ ТАК ВІЙНА, ЯК ЗАГРОЗА ВІЙНИ

"Пануючі кляси справді не війни хочуть, але ненастанної загрози війни. Хочуть, щоб воєнну небезпеку можна відхилити, але щоб вона завсїди була. Не хочуть, щоб гармати стріляли, але щоб вони весь час були заряджені. Ті, що раз-у-раз поширюють тривогу і чутки про війну, самі на половину не вірять і ще частіше цілком не вірять, але бачать для себе великі користи в тім, що люде їм повірять. Знаєте, які користи, — політичні і фінансові. Дуже легко правити таким народом, що живе під вічною загрозою ворожого наїзду і війни. Такий народ не вимагає соціальних реформ. Не жадає коштів на зброєння. Платить, не питаючись і готовий себе зруйнувати, а це дуже корисно для спілок фінансістів і фабрикантів, що для них патріотичний страх є завсїди джерелом багатих прибутків".

Анатоль Франс

ПОШАНА БАТЬКОВИ

Сімон ПОПОВИЧ

Твого серця, любий Батьку,
Бралася розпука,
Як прийшла уже для тебе
Та сумна розлука:

Як ти лишав свій край рід-
Село і родину; [ний,
Виїжджав ти, з діточками
В далеку чужину.

Ти, не мріяв лиш про себе,
Щоби краще жити;
Ти бажав діточкам своїм,
Долю поліпшити.

Ти лишив біленьку хатку,
Вишневий садочок,
Та яблінки росохаті
І, малий ставочок.

Був пречудно гарний ранок,
З-поза стріхи вився дим,
Коли ти, наш рідний Батьку
З своєї хати виходив.

Як на двір повиходили,
Була гарна днина,
Виряджали Тя сусіди,
І всенька родина.

Ще раз оглянув Ти
Вишневий садочок,
Схиливсь та взяв землі жменю
Й завив у платочок.

До родини обернувся,
Й голосно сказав:
Що Рідної Землі грудку
Ти на спомин взяв . . .

"Як я, назад не вернуся;
На чужині вмру,
Бодай грудку цієї землі
До гробу візьму".

"Вона мене годувала,
І мою родину,
А що замало 'ї маю
Тому йду в чужину!"

"Земле, моя, земле моя!
Жаль мені великий,
Що мушу тя покидати—
Може вже й на віки!"

Як по при церкву ти ішов,
Капелюх здіймив —
Три рази перехрестився
Й церкві ся вклонив.

"Прощай мене, село рідне,
І ти, церкво, мати!
Бо не знаю, чи вернуся
Щоб тут умирати? . . .

"Я, що-свята, що-неділі
До церкви ходив,
Щастя, долі для родини
В Господа просив.

"І в Канаді не зубуду
Господа благати,
Щоб допоміг і там своєю
Рідну Церкву мати!"

То ж прощайте, сусідоньки,
Злом не спомините!
Як щось злого кому вчинив,
То прощу: прощайте!"

Усі годі зупинились,
Що нас виряджали,
Усі з сльозами на очах
З нами ся прощали.

Зашуміли на прощання
Всі верби і лози,
Обіляля тебе, батьку
Дрібненькі сльози.

Твоє серце, й душа твоя,
Мовби відчували,
Які тебе у Канаді
Гаразди чекали..

Не застав тут, ти, наш
Садку, ні хатини, [батьку,
Лиш застав ти дикі пуці
Й ліс непроходимий.

Замість мови рідненької,
І голосу дзвона
Ти чув лиш рев звірів диких
І виття довкола.

Горе й злидні перетерпів;
Розкошів не знав,
Як на фермі своїм дітям
Хатку будував.

Цю хатку накрив землею
Трохи муки вніс,
Мама з неї пекла "пляцки"
А ти, — рубав ліс!

Мама на грядки копала,
А ти корчував,
Цілу днину ні години
Спочинку не мав!

А як скінчив корчувати
На городець густий ліс,
То вечором ледве тлінний
В хату поріг переліз . . .

Гірко й тяжко ти, гарював
Від ночі до ночі,
Не раз тобі кровавий піт
Аж заливав очі.

Піт кровавий й гіркі сльози
Все по лицю плили,
І землицю канадійську
Густенько росили.

Ти, батьку, не дбав про себе
Лиш одне хотів:
Щоб діточок твоїх рідних
Голод не млоїв.

Тепер, Батьку, рідня твоя
Вже краще зажила,
Але з тебе, рідний Батьку,
Лиш тінь ся лишила! . . .

Ти, не щадив себе, Батьку;
Працював що-днини.
Ми беремо з тебе примір,
Як з батька родини.

Ми, всі діти, тебе, Батьку,
Щиренько кохаєм,
Що тобі на старість треба,
Ми всьо постараєм.

Бо ти, гірко на початках
Для нас працював,
Тепер вже час, щоб на ста-
Ти відпочивав. [рість

То ж Батькови-Піоніру,
Пощану віддаймо,
Свого Батька-піоніра
В'вік не забуваймо.

Ти заслужив на те, Батьку,
Щоб Тя шанували,
І що-року Свято Батька
Всюди святкували!

Смокі Лейк, Алберта.

АФОРИЗМИ

Любов — це пугар, з якого н'ємо
життя

І смерть і безсмертність.
Вчись здобути і не дати,
Забувати і прощати,
Вчись терпіти і зносити
І будеш вже вміти жити.

(В. Чайченко).

На віку горя море, — а радість—
і вложку забереш.

*

Легше наскладать повнісінський чу-
мацький віз самих червінців, ніж
між людьми найти серце налите прав-
дою і любовю до всіх.

(Тобилевич).

СПОМИН

Гей, краю мій, рідний краю,
Тужу за тобою,
Як сирота за мамою
З лихою судьбою.

Гей, краю мій, рідний краю,
Забути не можу
Ні на часок красу твою
Святу, люблю, гожу.

Як згадаю, серцем плачу
За тими стежками
Куди бігав колись малим
Босими ногами.

Так як нині, памятаю
Ті гори, долини,
На котрих я вік найкращий
Пережив з дитини.

Нераз, не два, гуляв в полі
З чистими вітрами,
З худобою поплід лісом,
З гуртом, з пастухами.

Гей, весело життя пліло
Мені молодому,
Серед Божої природи,
Як в раю якому.

Гей, спомини любі, милі,
Як я вас згадаю,
То ще більше, горячіше
Все рідне кохаю.

Гей, краю мій, рідний краю!
Село моє рідне,
Життя у вас пережите,
Веселе, хоч бідне.

Хоч біда нераз тиснула,
Я з того сміявся;
Літав собі як пташина,
Як знав, забавлявся.

Пощо було журитися
Мені молодому,
Як жив собі в ріднім краю,
Як знав,—по своєму.

Гей, спомини, любі, милі,
Згадую вас нині
Своїм серцем найсолодше
В далекій чужині.

Никола Горішний

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД "У.П." ЗЛОЖИЛИ:

Василь Дорош, Едмонтон — — — — \$10.00
Никола Онишкевич, Крестон, Б. К.
(жертва зі старечої пенсії) — — — — 10.00
Максим Залізник, Едмонтон — — — — 5.00
О. Крайківський, Едмонтон — — — — 5.00

ПРОДАЖ РЕАЛЬНОСТЕЙ,

АСЕКУРАЦІЯ ВІД ВОГНЮ,

**Спеціалізуємося у вивпнюванні формів
про доховоді податки**

SCONA AGENCY

10813 — 82nd Ave. Edmonton Alberta

В. С. ПЛАВЮК, завідатель

Телефон канцелярії 31614

Телефон дому 33825

П-ні Марія Бзова, Ройкрофт, Алта. — — 1.00
І. Хмельник, Алтїкейн, Саск. — — — — 1.00
Щира подяка за поміч видавництву та
бажали б видіти, щоб і більше наших читачів
наслідували повищих жертводавців.

КОЛИ БАЖАЄТЕ

**Продати або купити хату, фарму чи
інші реальности, або заасекурувати
майно від вогню —**

удавайтесь до:

FERBEY AGENCY

Real Estate, Loans, Insurance

10604 — 97 Street
Phone 20786

Edmonton, Alta.
Res. 75823

ВЛОМИ І КРАДЕЖІ ЗРОСТАЮТЬ! ЧИ ВИ ЗАБЕЗПЕЧЕНІ?

Вломи і крадежі по крамницях та приватних домах в Едмонтоні зростають з кожним тижнем. Пропадає тяжко запрацьоване майно. Ви можете заасекурувати товар у крамниці, або хатні речі й одіж від крадежу — за малою оплатою.

Звертайтеся телефонічно або особисто до АГЕНЦІЇ ІВАНА ІСАЇВА — 9 років вогневої асекураційної практики для Ваших услуг!

JOHN ESAIW AGENCY

Real Estate — Insurance

Magee Bldg. 10120 100 A St. — Phone 27218 — Edmonton

З нагоди 100-річчя народження та 40-річчя смерті Івана Франка УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ

випродує слідуючі його видання:

АБУ КАСИМОВІ КАПЦІ \$1.00; ДЛЯ ДОМАШНЬОГО ОГНИЩА 85с.; І. ФРАНКО, М. Яцьків 10ц.; І. ФРАНКО в історії української культури і письменства, А. Зрушельницький, в оправі \$1.75; ІВАН ВИШИНСЬКИЙ \$1.00; ЛИС МИКИТА \$2.50; КОЛИ ШЕ ЗВІРІ ГОВОРИЛИ \$1.00; ТВОРИ, старокраєве видання, в оправі—книги 4, 7, 8, 9 і 15 по \$2.75; ТВОРИ, в англійській мові \$2.00; НОВІ 20-ТОМОВІ ЗБІРКИ його творів, люксове видання \$75.00. За передплатою лише \$60.00, якщо вишлете аванс \$6.00.

КАТАЛОГИ КНИЖОК, ГРАМОФОНОВИХ ПЛИТ
на бажання шлемо безплатно.

UKRAINIAN BOOK STORE

10348 — 101 Street

Edmonton, Alta.